

Pregó Cervera

Vaig néixer a Cervera per que el meu pare era notari i va ser el seu primer destí. I com jo el sis primers, dels nou germans. Ni ell ni la mare hi tenien cap vincle, ni formava part del seu món. I des de sempre vaig saber que hi érem de pas i que no tardaríem a marxar. Malgrat que només hi vaig viure els nou primers anys de la meva vida, soc cerverí i me n'he sentit sempre, i porto incorporada una profunda nostàlgia de la meva ciutat.

Només als més grans d'entre vosaltres els hi pot dir alguna cosa l'assassinat de la Natàlia al camí de la Bassa empedrada cap a Granyena, l'incendi de la fàbrica del Morell on va morir el propietari, o els pous de ciment on va caure un treballador unes vigílies de Nadal. O també, en un altre tó, l'enrenou que es va generar, al 1956, quan Iquino, icona del cinema de l'època, escollí Cervera per filmar *La pecadora*, amb Carmen de Lirio com estrella. Els nens vàrem fer d'extres, donant voltes a la plaça, simulant una processó. La pel·lícula va ser qualificada "3R mayores con reparos" i òbviament no la vaig poder veure. Deia la llegenda que en el sopar d'agraïment a les autoritats s'havia servit als convidats un pollastre per persona. Fantasia pròpia d'anys d'opressió, gana i misèria.

Davant de casa, a la petita placeta on començava el carrer General Güell, uns taxis negres feien parada, amb dos entranyables conductors: en Julio i en Montraveta, tan gros ell que s'havia de posar un drap a la falda perquè el volant li fregava la panxa. Una mica més avall la pastisseria Pont, el millors torrons de crema que he menjat mai. Amunt l'Estació i les Galetes la Palma, de la família Guell, amics de casa. I el tren: a la tarda, quan el pare tancava el despatx, anàvem a veure passar el ràpid, és un dir, de les 7 i 20.

La Pèrgola era i és una mirador a la bellesa de la Segarra -terra seca i de cel alt. El carreró de les bruixes i la

barbacana a sota, evocaven el passat. L'Ajuntament i Santa Maria, a mi m'agradava dir-ne la catedral, eren les icones del poder. I la Passió, omplia la ciutat de autobusos els caps de setmana de Quaresma. Com no, un dia hi vaig fer de poble. Tot plegat amb la tensió d'una època en què les fractures de la guerra i la dictadura pesaven com la boira baixa i multiplicaven les desconfiances i els assenyalaments. Temps de silencis i mirades de reüll.

Les passejades a les Forques, les sortides a buscar figues al més de setembre, el camí de Granyena, son records que revenen regularment. La veu nocturna del sereno cantant el temps -las doce, nublado- humanitzava la nit. La presència inquietant de l'immens edifici d'una gran Universitat buida, marcava, amb la seva desproporció, la memòria de un passat que la ciutat inevitablement porta incorporat. Claudi Gomez, al carrer Major, era un home de món amb les seves andances fotogràfiques. Recordo la botiga d'espardenyes d'en Joan Salat Tarrats, de la lleva del biberó, que seria alcalde mes de vint anys, saltant d'un règim a l'altre amb gran habilitat. I les botigues de roba: cal Companys o la Central del senyor Dictino. I les anades a can Ferran, alguns diumenges a la tarda, amb els meus pares, on hi havia uns senyors que venien de Barcelona, amics d'en Jaume Ferran, poeta que va fer carrera als Estats Units. "Així que tu eres aquell marrec que corria per allà?", em va dir, molts anys després, en Josep Maria Castellet, un dels habituals com Carlos Barral o Jaime Gil.

No vaig anar a l'escola, m'ensenyava la meva mare a casa i en Jaume Magre, quan va tornar de l'exili a Montpel·lier, venia a fer-me classes de francès, origen indubtable de la meva condició d'afrancesat. Un republicà ensenyant a un fill d'uns pares franquistes, a la meva mare els rojos li havien matat el pare i el germà i el meu pare va fer la guerra al bàndol nacional: algunes barreres es començaven a obrir.

La família Alegre-Batlle va ser amb qui més ens vam relacionar: els fills van fer tot el batxillerat a la rebotiga de la farmàcia de la seva mare. I en Josep Maria Oriol, que d'empleat del jutjat va passar a la notaria del meu pare i el va seguir en tot el seu recorregut professional, a Olot i a Sabadell, ha estat el fil de contacte permanent amb la memòria de Cervera. La Tresina, que venia a fer feines a casa, va acabar incorporant-se a la família i seguint el periple dels pares.

Tot plegat, records d'una terra de cel alt. Gelada a l'hivern, amb el pes de la boira baixa aclaparant la ciutat, que, després de desaparèixer cada dia quan es feia fosc, tornava a estar implacablement present quan et despertaves; i aclaparadorament calorosa a l'estiu. Al setembre, des del terrat

de casa veia passar per sobre la Universitat les orenetes que amb el seu vol anunciaven el canvi de temps i situaven l'hivern a l'horitzó. I no oblidaré mai l'extraordinari Crist romànic de l'Església de Sant Antoni.

No segueixo, perquè no acabaria mai. Cervera en uns anys en què dominaven el gris i els silencis. Ha passat molt de temps i han canviat moltes coses. No seria fàcil per a una persona gran de la Cervera dels anys 50 entendre la Cervera i la Catalunya d'avui, encara que sempre hi ha fils que trenen una cosa i l'altra. Confio que em disculpareu per haver-me deixat anar amb la meva Cervera. Però poder estar aquí per a mi té un valor i una emoció extraordinàries -i li agraeixo a Jan Pomés, el paer en cap- i no me n'he pogut estar de aixecar records.

Anem al gra: 11 de setembre. La Diada Nacional de Catalunya. No es una data fàcil per Cervera, que Felip V va ocupar i convertir en referent de la ocupació del país i que de fet va tenir un poder institucional determinant fins al 1840. Però també és cert que si anem més lluny va acollir les primeres Corts catalanes. La història esta plena de ziga-zagues. En tot cas han passat tres segles des de 1714 i la Diada avui es per tots el recordatori d'una realitat tan elemental com sovint discutida: Catalunya és una nació, amb el marc referencial i cultural que això significa. Una nació sense Estat amb una llengua pròpia i amb una cultura molt barrejada, com correspon a tota societat oberta que rep i acull persones d'origens diversos. El nostre país té la potencialitat geogràfica, econòmica i cultural per atreure dos vectors importants de barreja: la immigració i el turisme, i uns i altres venen per milions, uns per quedar-se i fer-se una vida, altres de pas, però tots deixant marca i sumen cosmopolitisme.

I els acull una societat oberta, més enllà de les extravagàncies d'alguns sectors entotsolats, però que tanmateix no oblida -i per no oblidar festes com la d'avui ajuden- que venim de lluny, que hi ha uns fils de continuïtat, que tenim una llengua pròpia que se'n diu català i que complim els paràmetres que defineixen una nació. Malgrat que certament no s'han donat les condicions de fer el pas de potència -nació- a acte -Estat. I que som motiu de contradicció i de conflictivitat en el marc de l'Estat espanyol en el que estem inclosos i que sempre ha manifestat una certa dificultat -sovint de forma violenta i agressiva- per acceptar la diversitat i la diferència. Aquesta ciutat ha estat marcada per aquestes querelles.

De manera cíclica, el conflicte reapareix. Darrerament, hem viscut anys de tensió, que varen tenir un moment àlgid el 2017. Les cartes estan sobre la taula. S'ha entrat en una dinàmica que s'hauria de gestionar en la lògica

d'una societat democràtica, i no en termes de confrontació. L'independentisme va anar més enllà de les pròpies forces, el govern espanyol de Mariano Rajoy va transferir la responsabilitat política a la justícia i el procés es va aturar per la via repressiva. Tot el que ha passat després es prou conegut. Ara estem en un altra etapa de més baixa intensitat, però la història continua i de tots plegats depèn saber-la compartir amb responsabilitat i respecte mutu. I una ciutat de pas, de cruïlla, densa de història i de llarga vista hi ha de contribuir activa i positivament.

Avui celebrem la Diada. L'11 de setembre de 1714 les tropes de Felipe V van assaltar Barcelona, consolidant així la seva victòria en la Guerra de Successió i, per tant, la restauració borbònica, que va venir seguida pel decret de Nova Planta que va abolir les institucions catalanes, amb un procés de total unificació. Sovint les derrotes es converteixen en dates referencials. Hi ha una tendència natural en l'espècie humana que fa més fàcil compartir una data en contra que a favor: fer de la necessitat, esperança.

L'Estat és el pas d'una nació de potència a acte. És el que l'independentisme busca i que, de moment, no està a l'abast. La Diada, doncs, com a reafirmació de la condició de nació, de reconeixement d'un marc històric, cultural i polític. Una referència que deixa constància d'una realitat a partir de la qual és la política democràtica la que ha de marcar el futur. Hi ha nacions amb Estat i sense Estat, però és lògica l'aspiració de una nació de passar de potència a acte. I en aquest context en que el debat sobre el futur de Catalunya i l'encaix amb Espanya està en el centre de l'escena, la Diada ve a recordar-nos allò que ja sabem: som una nació. Tenint clar sempre que una nació no és un ens transcendental és una construcció històrica i continuada dels habitants d'unes terres.

A partir d'aquí, és la política democràtica -el joc de les majories i minories- qui ha de determinar fins on es pot arribar, amb un procés forçosament dinàmic i en què res està escrit. Política i respecte, gestió democràtica de les relacions de forces. Mirem el futur sense por des d'aquesta ciutat de cel alt i ampla perspectiva.